

Barevné rýchory - Galerie významných druhů

foto: Radovan Vlček

lilie zlatohlavá (Lilium martagon)

foto: Radovan Vlček mladší

U nás na Rýchorách rostou dva druhy lilii, a to lilie zlatohlavá a lilie cibulkonosná. Obě dvě jsou velmi nápadné a nemůžete si je splést s žádnými jinými rostlinami. Obě patří mezi chráněné rostliny. Lilie zlatohlavá může dosahovat výšky až 150 cm, ale na Rýchorách většinou této výšky nedosahuje. Květní hrozen je tvořen 3 až 25 květy nachově červené barvy. Kvete od poloviny června do poloviny července. Roste roztroušeně na celém území Rýchor. V hojném počtu jsme ji našli na třech lokalitách. Nejvíce jich roste v severovýchodním svahu Boberské stráně nad Záčlěm. Kde jsme na ploše asi 60 000 m² napočítali více než 600 rostlin. Další stanoviště se nacházejí v zatáčce nad Ozónem u Mravenčího potoka a konečně u Maxovky. Obě tyto lokality mají plochu do tisíce m² a rostou na nich desítky rostlin. Na jaře měla většina rostlin mnoho pupat, ale nakonec (zejména u Maxovky) jich vykvetlo jen málo. Většina pupat byla okousána, patrně patří do jídelníčku srnčí a vysoké zvěře. (rvj)

foto: Radovan Vlček mladší

lilie cibulkonosná (Lilium bulbiferum)

Tato nápadná rostlina kvete oranžově. Většinou má jen jeden květ, ale může jich být až pět. Kvete na přelomu června a července. V Krkonoších zřejmě není původní a vyskytuje se jen velmi vzácně. V paždí horních listů má malé cibulky, pomocí kterých se vegetativně rozmnožuje. Odtud také dostala své jméno.

Na Rýchorách roste několik metrů před Rýchorským křížem, vpravo od cesty, kde jsme našli v obou letech pouze několik jedinců, z toho jen dva kvetoucí. Druhou lokalitou je louka, která se nachází vlevo u cesty od Rýchorského kříže směrem ke Kutné. Na ploše 4 000 m² jich v předchozích dvou letech kvetly desítky, ale naposledy jsme našli jen jedinou kvetoucí rostlinu, ostatní byly sterilní. Doufáme, že v příštích letech jich vykvete více. (rvj)

foto: Radovan Vlček mladší (všechny snímky)

hruštička prostřední (Pyrola media)

Velmi význačným druhem, který díky svému nenápadnému vzhledu a drobnému vzrůstu snadno unikne pozornosti, je hruštička prostřední. Rýchory jsou jedním z mála míst v Krkonoších, kde ji můžete spatřit, budete-li ovšem velmi bedlivými pátrači s velkou dávkou štěstí. Nám se ji podařilo nalézt pouze jednou a to při cestě v lese mezi Rýchorským křížem a Hubertuskou. Doufáme, že se nám ji podaří v příštích letech opět zastihnout.

Jedná se o vytrvalou bylinu s 15–25 cm vysokou lodyhou. Tmavozelené listy v přízemní růžici mají okrouhle vejčitý tvar a jsou po okrajích čepele vroubkované. Květenství nese 5–10 bílých nebo narůžovělých květů. Kvete od června do srpna. Jedná se o kriticky ohrožený druh kategorie C1. (rv)

foto: Radovan Vlček (oba snímky)

všivec ladní (Pedicularis sylvatica)

Podobně nenápadnou jako hruštička prostřední je i další z ohrožených rostlin, a to všivec ladní. V Krkonoších se vyskytuje vzácně na mokřadních loukách. Jde o poloparazitickou rostlinu, která pomocí přísavek čerpá z kořenů okolních rostlin anorganické látky, tedy vodu a minerály. Na Rýchorách byl všivec v minulosti popsán například ze slatiny pod Sokolkou nebo od bývalé kapličky nad Sklenářovicemi. My jsme ho v počtu několika desítek jedinců zaznamenali na Slunečné stráni. Jde o silně ohrožený druh v kategorii C2, který je citlivý na změny prostředí, především na vysoušení stanovišť a nástup vysokých druhů travin. (rv)

foto: Veronika Kápičková

foto: Radovan Vlček

foto: Radovan Vlček

šafrán bělokvětý (Crocus albiflorus)

Jeho bílé, růžovofialové či modrofialové trubkovité květy vysoké sotva 10–12 cm prorážejí loňskou zaslou trávu obvykle již v první polovině dubna a občas je zasype jarní sníh. Úzké, špičaté, tmavě zelené listy s bílým proužkem uprostřed listové čepele vyrůstají často až po odkvětu. Mezi časně jarními rostlinami šafrán bezesporu kraluje.

Místa, kde jej můžete v Krkonoších obdivovat, byste spočítali na prstech. Odborná literatura nám sice říká, že jeho výskyt je zde druhotný, ale co je doma, to se počítá. Na Rýchorách jsme našli zatím jen dvě lokality, kde se s ním můžete potkat.

První z nich je louka naproti muzeu Vápenka v Horních Albeřicích. Zdejší populace rostoucí na ploše téměř 6 000 m² v nadmořské výšce 760–790 m čítá stovky až první tisíce jedinců a je asi největší v celých Krkonoších. O poznání skromnější, ale blíže naší školy, je druhá lokalita, louka 50 m severovýchodně od Rýchorské studánky. Na ploše necelých 500 m² v nadmořské výšce 985 m jsme napočítali něco přes 200 jedinců. Obě lokality jsou dostupné z turistické cesty. Pokud se rozhodnete některou z nich navštívit, pamatujte na to, že jde o druh řazený do kategorie C2, tedy silně ohrožený. Odměnou za šetrný přístup vám bude milý pohled na křehkou krásu zvěstující brzký příchod jara. (rv)

foto: Veronika Kápičková (oba snímky)

foto: Radovan Vlček

foto: Veronika Kápičková

ocún jesenní (Colchicum autumnale)

Ocún je v rámci našeho bádání jednou z třešniček na dortu. Je to jemně fialová rostlina s výraznými tyčinkami s krásně žlutými prašníky. Kvete na podzim. To je jeden ze společných znaků, jak tohoto jedovatého krasavce odlišit od šafránu. Jeho semeník ukrytý pod zemí dozrává v nadzemní tobolku na jaře dalšího roku. Tehdy si ho nesplete s nerozkvetlou orchidějí. Má totiž výrazné jednoděložné listy. Roste na vlhkých loukách.

My jsme na něj narazili náhodou v dolní části Medvědí louky při odběru půdních vzorků. Při naší první návštěvě na louce nebylo ani kvítku. Ale asi o týden později jsme zde našli hotový poklad. Při jejich počítání jsme se dostali k neuvěřitelným sedmi stům.

V Krkonoších nebyl dosud výskyt ocúnů popsán. Z jeho nálezu v tak hojném počtu máme velkou radost. (vk)

foto: Veronika Kápičková

foto: Radovan Vlček

tolije bahenní (Parnassia pallustris)

Tolije bahenní je vedle sasanky narcisokvěté a stračky vyvýšené dalším ze zástupců krkonošské květeny, který obývá především vyšší polohy, kde roste na pramenitých a jiných vlhkých stanovištích ledovcových karů. 15 - 25 cm dlouhá lodyha nese jediný až 3 cm velký květ s pěti sněhobílými korunními lístky, které mají výrazné bezbarvé žilkování. Přízemní srdčité listy jsou na dlouhých řapících. Na lodyze najdeme pouze jeden přisedlý list. Kvete od konce července do září.

Zajímavé je, že zatímco v ledovcových karech je její výskyt stabilní, z níže položených krkonošských lokalit i dalších míst jí v celé republice v posledních letech silně ubývá. Je zařazena do kategorie C2 jako silně ohrožený druh. Na Rýchorách ji můžete spatřit obvykle na přelomu srpna a září například na loukách v okolí Celního lomu v Horních Albeřicích, odkud pocházejí i tyto snímky. (rv)

foto: Radovan Vlček (oba snímky)

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY